

LEŻAJSK

Termin:

28.04.– 29.04.2012

Trasa:

Sandomierz – Grębów – Burdze – Przyszów – Maziarnia – Kończyce – Rudnik (nad Sanem) - Krzeszów Dln.– Bystre – Łazów – Kulno – Kuryłówka - Str. Miasto – **Leżajsk** – Nowa Sarzyna – **Ruda Łańcucka** (ok. 107 km)

Powrót:

1) **Ruda Łańcucka** – Nowa Sarzyna – Jeżowe – Cholewiana Góra – Nowy Nart - Bojanów – Stany – Krawce – Grębów – **Sandomierz** (ok. 90 km)

Nocleg:

Noclegi Zofia Miazga
Ruda Łańcucka 101
Nowa Sarzyna, podkarpackie
Cena: 20 zł od osoby

Co warto zobaczyć
choćby po to,
by ślad swój zostawić,
zrobić fotkę
i się pochwalić

Grębów

→ Zespół Kościoła parafialnego p.w. św. Wojciecha Biskupa

Parafia erygowana została w 1604 roku. Pierwszy proboszcz parafii ks. Jan Potoczny rozpoczął budowę kościoła parafialnego, poświęcono go w 1636 roku, spłonął w 1770 roku, po nim wzniesiono drewniany, który służył parafianom do 1912 roku. Obecny kościół wzniesiono w latach 1902-1925 w stylu neogotyckim. Jest to obiekt murowany, trójnawowy z dwoma przedsionkami i wieżą z boku nakrytą dachem dwuspadowym. Ołtarz główny wykonano w latach 40-tych z drzewa dębowego z obrazem Matki Bożej Królowej Pokoju. W bocznych ołtarzach znajduje się obraz św. Wojciecha i św. Andrzeja Boboli. Ołtarz w bocznej nawie najprawdopodobniej pochodzi z XVII wieku. Wykonany jest w stylu barokowym z obrazami Najświętszego Serca Pana Jezusa i św. Franciszka z Asyżu. Dwudziesto dwu głosowe organy pochodzą z roku 1953.

Grupa bardzo dobrze zna Grębów, stałym naszym miejscem siedliskowym jest w samym centrum krąg ławek. I tu też zapewne będzie pierwszy postój ☺.

Dalej jedziemy przez Puszcę Sandomierską...

Puszcza Sandomierska to obszar położony w południowo-wschodniej części Polski w Kotlinie Sandomierskiej, w widłach Wisły i Sanu, a od południa ograniczony rzekami Wisłok i Wisłoka.

Puszcza w całości położona jest na terenie województwa Podkarpackiego, w dwóch jednostkach fizjograficznych; w północnej na Równinie Tarnobrzeskiej, a w południowej na Płaskowyżu Kolbuszowskim.

Przez teren Puszczy Sandomierskiej przepływają mniejsze rzeki, które zachowały w częściach swój naturalny charakter- największa z nich to rzeka Łęg powstająca z połączenia rzeki Przywra z Zyzogą.

W przeszłości Puszcza Sandomierska był to teren z dominującymi obszarami leśnymi, które obecnie są mocno poprzedzielane aglomeracjami ludzkimi. Mimo to obszar ten charakteryzuje się znacznym stopniem naturalności i małą gęstością zaludnienia. Rolnictwo pozostaje tu w dużym stopniu ekstensywne, co stwarza możliwość doskonałej koegzystencji ludzi z przyrodą. Lasy Puszczy to drzewostany bardzo zróżnicowane. Występują tu zarówno ubogie bory, siedliska pośrednich borów mieszanych i lasów mieszanych aż do najżyźniejszych form drzewostanów z udziałem buka, wiązu i olszy.

Ze względu na to, że teren ten znajduje się na granicy pogórza i nizin spotykamy tu siedliska pośrednie charakterystyczne zarówno dla gór jak i terenów niżowych.

Mimo, że Puszcza Sandomierska nie jest już puszczą w pełnym tego słowa znaczeniu, a więc wielką o charakterze pierwotnym, wielogatunkową, wielopiętrową i różnowiekową z dużym udziałem drzew obumarłych to nadal jednak obszar ten pozostaje wielkim kompleksem leśnym, jednym spośród 40 największych w kraju.

W Puszczy Sandomierskiej odnotowano około tysiąca gatunków roślin naczyniowych. Spotykamy również niezwykle bogactwo zwierząt z różnych grup systematycznych w tym bardzo rzadkie i zagrożone w Polsce. Symbolem tego terenu jest modliszka zwyczajna w innych regionach kraju praktycznie nie występująca, tutaj zaś spotykana jest na terenie całej Puszczy Sandomierskiej.

Modliszka zwyczajna – symbol Puszczy Sandomierskiej

Przyszów

Legenda głosi, że jeden z łowczych Kazimierza Wielkiego, zabłądził na polowaniu i znużony przespał noc pod drzewem. Jednak całą noc zakłócała mu spójność sowa, siedząca na drzewie. Gdy rano wrócił do obozu, pytany gdzie był odpowiadał, że przy – sowie. Król zachwycony tymi terenami postanowił założyć tu osadę Przy sowie, której nazwa uległa zmianie przez następne pokolenia.

Źródła historyczne wywodzą nazwę Przyszów od imienia pierwszego osadzonego tutaj łowcy książęcego nijakiego Przysza.

...Początki Przyszowa są dosyć niejasne. Pierwszą wzmiankę zamieścił Jan Długosz w tzw. "Księdze Uposażeń". Pisał w niej o wsi Przyszów należącej do parafii Charzewice i

królewskim zamku z wieżą wymurowanym przez Kazimierza Wielkiego. Powstanie tej budowli można datować na połowę XIV wieku i miała charakter myśliwski. Pierwotny wygląd zamku nie jest znany. Dokładny opis pochodzi dopiero z XVI w. W między czasie pierwotna architektura ulegała zmianom wskutek przebudowy. Ze względu na bliskość granicy wschodniej, Ziemia Sandomierska była często najeżdżana przez Tatarów i Litwinów. Z tego powodu Kazimierz Wielki planował budowę nadszańskej linii fortyfikacyjnej, której częścią był niewątpliwie zamek w Przyszowie. Świadczą o tym zarówno topografia terenu jak i architektura budowli. W owym czasie były to tereny moczarowate i usiane starorzeczami Łęgu. Sam zaś Łęg płynął kilkaset metrów na zachód od obecnego koryta. Jednak zamek zawsze pozostawał dworem myśliwskim, gdzie często bywali królowie polscy: Kazimierz Wielki – był co najmniej raz w 1358 roku Władysław Jagiełło – przebywał tu wielokrotnie między innymi , w 1389, 1398, 1410, 1413, 1433 roku, nie tylko polował, ale też wykonywał funkcje urzędowe Kazimierz Jagiellończyk – raz odwiedził zamek w 1448 roku Stefan Batory – był dwukrotnie na polowaniach w 1578 i 1585 roku.

Za czasów ostatnich Jagiellonów, zaczęło rozwijać się osadnictwo przemysłowo - leśne i rolnicze. Gdy starostą sandomierskim był Jan Tarnowski, Przyszów tworzył okazały zespół przemysłowo - gospodarczy. Rozbudował też zamek i z tej okazji osiedlono tutaj trzech łowców, którzy dali początek osadzie zw. później Przyszów Szlacheckie. W latach 1581-1585 powstała rudnica Przyszowska. Założył ją szlachcic Babieradzki, były to tereny obecnej Rudy Przyszowskiej. Istniał tutaj też: młyn z tartakiem, staw z kilkoma sadzawkami, zwierzyńiec oraz karczma. W XVIII wieku Burdowie założyli maziarnię (wyrób smoły), w miejscu obecnej miejscowości Burdze. Koniec wieku XVI były to lata świetności Przyszowa, który w owym czasie zaliczał się do najbogatszych w regionie. Dlatego też wyznaczony był na centrum administracyjne regionu. Jednak z wstąpieniem na tron Zygmunta Augusta, uległy zmianie kierunki polityczne. Przyszów stracił swoje znaczenie i powoli zaczął podupadać. Wiek XVII dopełnił zniszczenia zamku w Przyszowie. W latach 1623-24 rejon dolnego Sanu przeżył dwa najazdy Tatarów, a w marcu 1656r. przeszła tędy główna armia szwedzka. Odbyło się tutaj kilka krwawych bitew a epidemie i zarazy na początku XVIII w. dotkliwie dały się we znaki tutejszej ludności. Miejscowa tradycja mówi, że zamek w Przyszowie został spalony przez zagon tatarski. Od czasów Zygmunta III Wazy giną ślady pobytu królów na łowach w Przyszowie. Zaniehbany i walący się zamek został w końcu rozebrany. Według tradycji cegła z rozbiórki przewieziono do Rozwadowa na budowę kościoła Kapucynów.

→Zamek – Przyszów Królewski - prawdopodobnie pierwotny wygląd zamku.

Wzgórze zamkowe – obecnie –widok z drogi

→Zabytkowa studnia w Przyszowie - Staw, według tradycji służyła przybywającym na polowanie królewskim orszakom.

Rudnik nad Sanem

Do końca 1997 r. Rudnik - to miasto w województwie podkarpackim, w powiecie nizańskim, położone nad Sanem u ujścia rzeki Rudna.

Rudnik nad Sanem jest dużym ośrodkiem produkcji meblarsko – koszykarskiej i obecnie nazywany jest Polską Stolicą Wikliny. Założycielem koszykarstwa jest Ferdynand Hompesch, który zaistniał w Rudniku w drugiej połowie XIX wieku. Żył w latach 1843 - 1897. Pochodził z arystokratycznej rodziny austriackiej osiadłej w Czechach, a przez żonę Zofię spokrewniony był z cesarskim dworem Habsburgów. Był on posłem do parlamentu we Wiedniu. Brał żywy udział w życiu politycznym i społecznym ówczesnej Galicji. Nie pochodzenie i tytuł zdecydowały o popularności hrabiego w Rudniku. Wpisał się on w zbiorową pamięć jako dobroczyńca miasta.

W 1904 roku mieszkańcy miasta ufundowali założycielowi koszykarstwa pomnik - popiersie Ferdynanda Hompescha. Popiersie wykonał artysta rzeźbiarz Juliusz Bełtowski z Rzeszowa. Odsłonięcie odbyło się bardzo uroczyście. Na centralnym placu na rynku zebrało się dużo

ludzi z miasta i okolicy. Grała orkiestra, były przemówienia, a dzieci szkolne śpiewały piosenkę ułożoną przez ich nauczyciela: "Choć obcego pochodzenia byłeś Naród polski polubiłeś..."

→Popiersie Ferdynanda Hompescha

Kulno

Cerkiew św. Michała Archanioła i kościół Świętego Maksymiliana Kolbego

Cerkiew została wzniesiona w 1872 roku. Należała do grekokatolików do 1875. Następnie została przejęta przez prawosławnych. Po 1946 gdy prawosławnych mieszkańców wsi wysiedlono, nieużytkowana świątynia niszczała. Od 1972 świątynia służy zarówno prawosławnym, jak i katolikom. Obecnie jest to cerkiew filialna parafii w Tarnogrodzie i filialny kościół rzymskokatolicki pod wezwaniem świętego Maksymiliana Kolbego.

Kuryłówka

1) Cerkiew grecko-katolicka

2) Kaplica św. Huberta

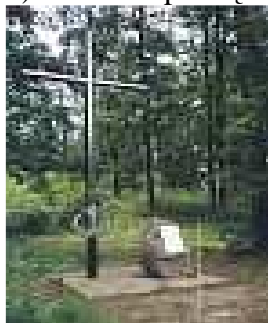
Na placu rośnie kilka okazałych srebrnych świerków. Przy drodze stoi żelazny krzyż z wizerunkiem Matki Boskiej i data 1863 rok. Krzyż jest nowy, ale wizerunek pochodzi ze starego krzyża postawionego na pamiątkę wydarzeń z czasów powstania styczniowego.

3) Pomnik partyzantów

Upamiętnia miejsce zgrupowania oddziałów partyzanckich AK podczas akcji "Burza" w 1944 r. Masywy leśne gminy Kuryłówka stały się w maju i czerwcu 1944 r. miejscem koncentracji oddziałów leśnych AK obwodu Łańcut.

4) Pomnik upamiętniający zamach na Qislinga

Oddział partyzantów "Ojca Jana" dokonał udanego zamachu na hitlerowskiego urzędnika Qislinga.

Leżajsk

1) Bazylika pw. Zwiastowania NMP - Klasztor OO. Bernardynów - Sanktuarium Matki Boskiej Pocieszenia

Jest to kościół pw. Zwiastowania Najświętszej Panny Marii podniesiony do godności bazyliki mniejszej, budynek klasztorny i system obwarowań z basztami i bramami. Kościół i klasztor zaczęto wznosić po sprowadzeniu do Leżajska bernardynów w roku 1608.

2) Kościół Parafialny p.w. Trójcy Świętej i Wszystkich Świętych

Kościół parafialny pod wezwaniem Trójcy Świętej i Wszystkich Świętych, konsekrowany w 1619 roku wzniesiono w 1616 r. Otoczona murem obronnym z otworami strzelniczymi świątynia jest jednonawowa. Prezbiterium i nawa główna tworzą jedną zwartą bryłę. Po obu

stronach korpusu bryłę kościoła na granicy z prezbiterium ożywiają dwie niższe od nawy kaplice, tworzące tzw. pseudotransept. Ołtarz główny, ozdobiony bogatą snycerką i rzeźbami pochodzi z okresu wczesnego baroku a dwa ołtarze boczne są barokowe.

3) Dworek Podstarościach

Drewniany, zrębowy, węglowany na jaskółczy ogon, nieoszalowany, parterowy z mieszkalnym poddaszem, podpiwniczony, założony na planie zbliżonym do kwadratu, trójtraktowy z obszerną, przelotową sienią na osi środkowej. Dach wysoki, czterospadowy, z lukarnami i powiekami, pokryty blachą (okapy wydạtne oszalowane). Elewacja frontowa pld. oraz pñ. trójosiowe: w środku zrębów słupowo-ramowe, przeszklone ganki (z trójkątnymi szczytami oszalowanymi "w jodełkę") z wejściami od frontu. Przy węglach otwory okienne. Elewacje wsch. i zach. czteroosiowe z otworami okiennymi. Dookoła murowany cokół oblicowany płytkami ceramicznymi. Otwory okienne z ozdobnymi okiennicami. Wewnątrz w jednej z izb piec z kafli malowanych w postaci ludzkie i zwierzęta (wykonany w końcu XIX wieku przez Wojciecha Krystyniackiego, garncarza leżajskiego). Stan zachowania dobry. Wzmiankowany w 1759 roku w "Inwentarzu Starostwa Leżajskiego" jako tzw. Dworek Siestrzewitowski lub Zwoleński. Przebudowany na pocz. XX wieku. Remontowany w 1950 roku (zmiana pokrycia- dachu) oraz w 1990.

4) Grób cadyka Elimelecha

Grób cadyka Elimelecha odwiedza co roku tysiące pielgrzymów z całego świata. Nagrobek cadyka, oryginał z 1776 r., jest jedynym tego rodzaju zabytkiem w Polsce. Ohel składa się z trzech części. Pomieszczenia obok głównej sali to babiniec z osobnym wejściem i jeszcze jedna sala modlitewna mężczyzn.

5) Kaplicę z czerwonej cegły

Kaplicę z czerwonej cegły na Cmentarzu w Leżajsku wybudował notariusz Alfred Jose (ur. 30.10.1862 roku). Pochowano w niej Marię Jarosównę (17.12.1906 - 23.08.1931)- studentkę UJ, zamordowaną przez nieznanego, ukraińskiego nacjonalistę.

Tego feralnego dnia Maria szła do domu ulicą Mickiewicza. Odprowadzała ją koleżanka Anna Mróz. W okolicach tartaku podszedł do nich nieznaną mężczyzna.

Chciałem z panią porozmawiać – powiedział do Marii.

- nie znam pana

- no to poznasz.

I wtedy wyciągnął pistolet i zastrzelił ją. Postrzelona uciekała jeszcze, wpadła do domu, jęczała z bólu. Niestety zmarła. Policja zrobiła obławę. Bandyta sam się zastrzelił.

W tej kaplicy pochowany jest również Alfred Jose wraz z jego żoną. W kaplicy znajdował się obraz Matki Bożej, z wizerunkiem twarzy zamordowanej Marii Jarosówny.

Kaplicą przez wiele lat opiekował się Marian Żak, notariusz sądowy, który zdobył zawód i pracę dzięki Alfredowi.

Jeżowe

Wieś Jeżowe leży na południu Puszczy Sandomierskiej i ciągnie się wzdłuż rzeki o nazwie Głęboka (niegdyś Łąka, dziś najczęściej nazywana Jeżówką). Dobra jeżowskie na terenie Puszczy Sandomierskiej należały do jednego z pięciu kluczy kasztelanii sandomierskiej - Klucza Nisko. Wieś ma częstą w wieku XVI i XVII I formę zabudowy średniowiecznej, tzw. "łańcuchówki". Dopiero od niedawna znamy dokładną datę powstania wsi, która została ustalona przy okazji prac nad herbem Jeżowego. Błędnie odwoływano się uprzednio do

"Księgi uposażenia diecezji krakowskiej" Jana Długosza i szukano początków wsi w wieku XV. Odnaleziony przywilej lokacyjny Jeżowego jednoznacznie potwierdza, iż wieś została założona w roku 1554 przez Zygmunta Augusta w miejscu dotychczas nie osiadłym nazywanym "Jeżów albo Topola". Zasadzcą wsi i jej późniejszym wójtem został Serafin Czcibor z Dobaniewic Dobaniewski - łowczy sandomierski.

Nazwa Jeżowego zmieniała się w ciągu wieków. Był więc Jeżów, Topola, Jeżowa i Jeżowa Wola. Najprawdopodobniej od 1585 r. ówczesna stara wieś Jeżów i nowa Jeżowa Wola (wkrótce połączone ze sobą) należały do parafii w Rudniku. W roku 1603 biskup krakowski Bernard Maciejowski erygował nową parafię Jeżowe przy kaplicy pod wezwaniem Narodzenia Matki Boskiej. Fundatorem pierwotnego beneficjum i owej kaplicy był wojewoda poznański i sandomierski Hieronim Gostomski. Kaplica stała się wkrótce kościołem parafialnym, do którego dotację aprobował sam król, zaś jego konsekracji dokonał w 1606 r. biskup sufragan krakowski Anatol Michał Kunicki. W roku 1662 wg lustracji parafia Jeżowe liczyła 461 osób. Wieś i parafia ciągle się jednak rozwijały, prowadząc przy okazji pewne spory z sąsiednimi miejscowościami. W roku 1720 pleban Marcin Balicki wybudował kościół drewniany, który 3 lata później został konsekrowany.

Po rozbiorach Polski dobra jeżowskie znalazły się pod zaborem austriackim, ale wchodziły w skład kapituły sandomierskiej. Wybudowana w 1823 r. w Jeżowym nowa murowana plebania stoi do dziś. Obecnie dzięki staraniom długoletniego proboszcza, ks. dziekana Ludwika Bielawskiego, mieści się tu lokalne muzeum ze wspaniałą kolekcją ludowych świątków. II połowa XIX wieku to okres zabiegów o rozwój szkolnictwa w Jeżowym i lata aktywności wielkich lokalnych patriotów i działaczy. Ksiądz Walenty Padowicz założył w 1856 r. prywatną szkołę jednoklasową, która mieściła się w organistowce i w której organista uczył. Nie tylko o rozwój oświaty wśród ludu dbał zresztą ksiądz Padowicz - w czasach powstania styczniowego przekazywał broń i pieniądze dla powstańców. W roku 1872, dzięki staraniom księdza Padowicza i drugiego wielkiego człowieka w Jeżowym - wójta Sebastiana Lesiczki mieszkańcy Jeżowego wybudowali własnym kosztem pierwszy drewniany budynek szkolny. Szkołę czteroklasową utworzono w roku 1892, gmina zaś wybudowała drugi drewniany budynek szkolny. Nowy, murowany jednopiętrowy budynek o sześciu klasach lekcyjnych i mieszkaniu dla kierownika został oddany do użytku w r.1909. Jej patronem - aktualnym do dziś - został Stanisław Staszic. Rozwój ruchu ludowego na terenie Jeżowego nastąpił w dużej mierze za sprawą księdza Stanisława Stojalowskiego, kolejnego wielkiego obywatela tej ziemi, któremu mieszkańcy wsi ufundowali w 1912 r. stojący do dziś pomnik. Okres międzywojenny wiązał się z rozwojem na terenie Jeżowego handlu, usług i rolnictwa. Działało kółko rolnicze i kasa oszczędnościowo-pożyczkowa.

Już w 1918 r. utworzono siedmioklasową szkołę podstawową. Dbałość o oświatę i kulturę łączyła się przy tym w następnych latach z pojawieniem się wybitnych ich animatorów. Już wójt Sebastian Lesiczka zyskał sławę w całym zaborze austriackim jako utalentowany poeta ludowy. Kierownik szkoły z lat 1924-1947 Rudolf Baumberger sprawił, iż szkoła w Jeżowym osiągnęła tak wysoki poziom nauczania, że Kuratorium Okręgu Szkolnego we Lwowie uznało ją za szkołę wzorcową. Doskonale funkcjonowała biblioteka i czytelnia, organizowano liczne kursy dokształcające. Kiedy minął koszmar II wojny światowej, w czasie której mieszkańcy Jeżowego także odznaczyli się w walce i w konspiracji, przez wiele lat dyrektorem szkoły i animatorem życia kulturalno-oświatowego był Józef Zygmunt. On doprowadził do rozwoju szkolnictwa ponadpodstawowego w Jeżowym. Dzięki niemu od 1962 r. funkcjonuje Zasadnicza Szkoła Odzieżowa oraz Zasadnicza Szkoła Rolnicza. Przez pewien czas istniało także w Jeżowym Technikum Rolnicze a nawet Uniwersytet Ludowy. Poza tym działało Koło Gospodyń Wiejskich, odbywały się inscenizacje teatralne i prezentacje oryginalnych ludowych obyczajów. Sam dyrektor Zygmunt napisał wiele artykułów, które były nagradzane

przez różne wydawnictwa i czasopisma. Dzisiaj pierwsi absolwenci powołanego w roku szkolnym 1994/95 Liceum Ogólnokształcącego w Jeżowem, dla którego potrzeb przystosowano budynek dawnego domu handlowego, studiują na różnych uczelniach. Kieruje nim jednak już inny, kolejny dyrektor Zespołu Szkół - Stanisław Haduch. W 1945 r. założono Gminną Spółdzielnię "Samopomoc Chłopska", która rozwinęła bazę placówek gospodarczych i handlowych. W ostatnich latach przemian ustrojowych, kiedy to wójtami gminy byli Tadeusz Kołodziej i Gabriel Lesiczka, zainstalowano sieć wodociągową, przeprowadzono kolejne etapy telefonizacji w gminie, trwają prace związane z kanalizacją, funkcjonuje oczyszczalnia ścieków.

Cholewiana Góra

Nazwa wsi wywodzi się z legendy, według której na górze znajdującej się na tych terenach wilki napadły i zjadły chłopa, po którym pozostały tylko nogi w butach z cholewami. Inna legenda głosi, że na górze było złoto. W XIX wieku prawdopodobnie w Cholewianej Górze była komisja, która badała czy faktycznie jest tam złoto. Ponieważ złota nie znaleziono, górę zniwelowano, a piasek użyto do utwardzenia dróg – którymi będziemy mieć przyjemność jechać ☺.

Stany

Wieś leży w widłach Wisły i Sanu, w Puszczy Sandomierskiej. Drewniany kościół zbudowano tutaj w 1802 r. i konsekrowano w 1884 r. Podczas I wojny światowej obiekt prawie nie ucierpiał. W 1943 r. został przeniesiony do Stalowej Woli i jako kościół pw. św. Floriana funkcjonuje do dziś. W Stanach natomiast w miejscu poprzedniej świątyni, w 1947 r. wzniesiono nową, drewnianą pw. św. Jana Gwalberta i św. Tekli.

→Kościół św. Jana Gwalberta i św. Tekli

Szerokości i długości na drodze,

życzy CJ ☺